

ÍRTA: TARJÁN TAMÁS ÉS REMÉNYI JÓZSEF TAMÁS

Egy régi szilveszter

2010 utolsó napján sugározta a Bartók Rádió (Such György elnök elmebeteg újításaként: mr3) az *Irodalmi Újság* műsorának szilveszteri különkiadását – azaz paródiáját. A Rádió rendszer- (de korántsem politika-) független tönkretételének végnapjait éltük meg Tarjánnal, egyfajta búcsú volt ez az adás, utolsó közös rádiós munkánk. Most, hogy szedegem össze közös dolgainkat, rátaláltam rövidített, kéziratos változatára.

Korábban mindketten külsősként-belsősként hosszú éveken át dolgoztunk (akkor még) a Bródy Sándor utcai stúdiók bensőségében, s találkoztunk felvétel előtt a munkatársakkal az (akkor még) szellemi találkahelyként működő Pagodában. 2010 szilveszterén kikkel is? A rövid stáblista:

Közreműködik Fesztbaum Béla és Fullajtár Andrea, valamint Antall István, Balázs Attila, Győri László és Liptay Katalin. Zenei szerkesztő Miklósi András. Szerkesztette és rendezte Lehoczky Orsolya.

Kedves színészeink társaságában tehát műsorvezető kollégáink-barátaink vállalták, hogy előadják parodizált önmagukat. Náluk rosszabbul csak a kifigurázott költő Szilágyi Ákos járt, akiről a kifigurázott „marxista-bizáncista esztéta” Szilágyi Ákos írt ledorongoló műbírálatot.

Istenem, mintha száz éve lett volna.

rijt

Háy János: *A poronty*
(részlet a *Rádiószínház bemutatójából*)

ANYUKA Na ki van itt?! Na ki látogatja meg az ő kisfiát?

PORONTY Anyuka! (*Pokolba kívánja Anyukát.*) Hát hogy fel tetszett jönni hozzám Pestre? Hát hogy?

ANYUKA Nem eljöttem hozzád kilencvenkettőben is?! Jövök én sűrűn! Tudom én azt, mi kell neked, fiam! Nem úgy, mint a Piták Sanyiné! Támogatás, lelki vigasz kell neked. Ötvenhárom éves vagy, és mire vitted! Én a te korodban már özvegy voltam!

PORONTY Nem lehet mindenkinek olyan szerencséje, mint apukának... Csinálok valami harapnivalót, anyuka!

ANYUKA Még csak az kéne! Biohurka, mi? Bioistennyila! Elszakadtál te már a faludtól! Bezzeg a Homoki Anti, az igen! Az nem! Elszakadtál a talajodtól réges-régen!

PORONTY (*keserűen dúdolva*) Srégen, srégen, egy mejjpor srégen...

ANYUKA Már porozol is?! Nem bírsz tanulni a rossz példákából? Bementa az átévébe az ekó! Szegény Varjú Berci is, ő meg a májveséjével... Ha túladolás lesz, szóljál előre, mert a kalasnyikovos Szabó Sanyinak maradtak vissza ládái, az prima koporsónak! Nem is ám abból a kis nyugdíjamból!

PORONTY A hugit is... A hugit is meglátogatja Anyuka?

ANYUKA A húgodat ne vedd a szádra! Neki már kétévesen festettük a körmét gyöngyházassal lakkal! Szébb lány volt, mint a Vendel Jucika, tudod, a Ravasz Feriné, akiből aztán, hogy a kisbaltot kirabolták, egyszer csak Eladó Juci meg Mester Pistáné lett. A húgod mindig mondta, már amikor már tudott beszélni, hogy elő akar fizetni nekem rejtvényűságra! Két hónapos folyamatos munkaviszonya van a békavénál, csak öthetes megszakítással, ellenőrileg! A húgod tudja, hol bankoljon!

PORONTY Anyuka, én az atomfizika-tibetisztika szakos diplomámmal nem mehetek a békavéhoz. Nem tudnának a kollégák belém illeszkedni. A bankba meg mit tennek? Elvitte az asszony. Előbb az első, az

tán a harmadik, közben meg a második. Ennyi volt: kábé három. Meg a Saci.

ANYUKA Nézzenek oda! Hát nem súly alatt nő a pálma? Azért, mert az a kis leépítés volt az egyetemen, hogy becsukták az egész hóbelevancot, még nem dől halomra a világ. Ne legyél olyan kétbalkezes! A Barna Miska is, hát nem nyitott egy kis uzsoratakarékot? Legyen eszed!

PORONTY Legyen eszem... Honnan? Anyukának én mindig csak a... poronty voltam. Mintha direkte lúzernak tetszett volna nevelni.

ANYUKA Szedd össze magad, te, hallod? Ma összeszedős idők járnak ám. Együtt kell működnöd magaddal. Egységben! Arra még nem gondoltál, hogy falvédőt hímezz? Például lámásat. Vagy atommagosat. Hát nem ezért gürcöltél? Nyolc öltés, és készen is van. Szólok a Kolompos Pityunének, az vásározik, amióta azzal a kis kínaival... érted. Ping-pang! Eladja háromezerért darabját. Kétezer-egyszázhuszonkettőre saját albérleted lehet belőle. A Nobelt meg a Kossuthot úgylis csak elherdáltad volna.

PORONTY Nem herdáltam én soha, anyuka. De nem mondom, a fizetésem tényleg elficánkolt néha. Jöttek a kollégák, hogy adjak bele az ötkerekű dízelmercibe, meg hogy fűtőszálas nadrágot szeretnének, mert reumas a térdük. Itt Budapesten folyik el ám a pénz. Különben ha bejön a Kossuth, küldtem volna haza új tejeskannára.

ANYUKA Most már fátylat rá, kislányom. Azal a koporsódologgal is csak vicceltem, hogy jobb kedved legyen. Tudod jól, apád mellett van hely az urnafülkében. Mindig gondoskodom én rólad, kislányom!

Új könyvekről I.

Győri László: Állandó rovatunkban ezúttal két könyvüjdonságról szólnak. A napokban jelent meg egy fiatal, mindössze 34 éves szegedi szerző, Mikszáth Kálmán novelláskönyve, a *Tót atyafiak*. Szeged városa már nem először hallat magáról műsorunkban, talán emlékszik rá a kedves hallgató, legutóbb annak a szegedi kávéháznak a tulajdonosával volt szerencsénk interjút készíteni, ahol Mozart

és Sosztakovics találkozott egy hűvös nyári estén, kiskabátban. De hogy még rövidebbre fogjam a szót: Mikszáth Kálmán novelláiról, amelyeket a Holtigvam Kiadó adott közre, Károlyi Csaba olvassa föl jegyzetét.

Károlyi Csaba kritikája

A *Tót atyafiak* első kötet, amely persze nem az, kivételesen én olvastam két korábbi is, noha recenziós példányt a kiadók száz éve nem küldenek. A mű fikció, amely a tévesztés előtti idők dokumentumaival terhelődik.

Mikszáthnak biztosan van világképe. Sőt biztos világképe van, és ez jó, más kérdés, még tud-e írni újabb könyveket, vagy ezzel kiírta magából, amit az életről megtapasztalt. Ebben bizonytalan vagyok, annál is inkább, mert ahhoz képest, milyen hosszúra nyúlt a próbaidő, amely az úgynevezett áttörést megelőzte, nincs túl nagy meritése a *Tót atyafiak*-nak. Ha jól számolom, négy, azaz négy írás mindössze, ebből is kettőnek a címe azonos betűvel kezdődik, és a végére bizony kifogy a szufla: az első csaknem negyven oldal, a második darab már csak alig harminc, az utolsó húszoldali sincs. Kis helyi színek, politikailag nem biztos, hogy korrekt tozozással, a mesélésmódnak pedig Jókaihoz visszamenekülő változatával. De azért drukkoljunk az egyébként rokonszenves szerzőnek, csak élményeiből rétestésztaszerűen megnyújtandó regényt, azt ne írjon, ha lehet.

Új könyvekről II.

Győri László: Az erotikus ezotériára és egészséges életmódra szakosodott Tejelőút Kiadó ezúttal szépirodalmi babérokra tört, amikor megjelentette a New Orleans-i bestsellerlista hónapok óta nyolcadik helyen álló sikerét, az amerikai Ruth Vesta *Vámpírok a csillagkapuban* című regényét.

Bónus Tibor kritikája

Egy nagy hagyományú világirodalmi korpusz reaktiválódása, diszkurzív esemény-szerűség jellemzi és egyúttal jegyzi magas hofokon Ruth Vesta könyvét. Már a prologus, amelyben *A Szép és a Szörnyeteg* preformáinak mentén pozitív hősként beállított

Vámpírfiú erotiko-liturgikusan maga elé térddepelteti Vámpírlányt, a nyelv várható performatív aktusával megelőlegezi az olvasói befogadás virtuális eksztázisát, a maga működésbe hozandó roppant eszközével. Az orális elsajátítás ígérétének ilyen kogníciós mozgása párját ritkítja intertextuális terünkben. Persze azzal a belátással, amelynek révén kivonhatnánk olvasatunkat (persze ki az a „nánk” és „unk”, ez is apercipiálandó kérdés) az erotikus mezőből, azaz mintegy önnön kívülén kerülnénk tárgyunknak, további lételméleti, antropológiai felismerésekre is juthatnánk, azonban a számunkra biztosított uszkve másfél óra kevés volna a megfelelő szemiológiai vizsgálódásokra. Ragadjunk ki tehát ebből a remekműből egyetlen vonatkozást: a szöveg természetes közérthetőségének ritka kockázatvállalását. Ez a modalitáskényszer, amely a perui olvasásszociológus, Buenos Nochas szerint napjaink prózájának kulcsfogalma, tökéletes mintázattal jelentkezik Ruth Vesta művében. Csupán a zárómondat, a kérdőjellel nyitva hagyott befejezés fantasztikus nyelvi megoldására hivatkoznék, idézem: „És Te, kedves Olvasó, meg-e mered lépni legszebb álmaidat?” A kérdőszócška finom átrendezése a mondat elején, valamint a ravasz grammatikai nonszensz a végén a megszólítást a hétköznapi boldogság-komplex dimenziójából a metafizikai határtalan szférájába emeli.

Kulturális hírek

A fővárosi kerékpárútnak újabb, csaknem 30 méteres szakaszát adják át csütörtökön a Jászai Mari téren. Az ünnepségen Závada Pál adja elő Ady Endre eddig ismeretlen versét: *Bicikliút az éjszakába*.

A Bikszádi úti óvoda honismereti szakkörének graffitipályázatára rengeteg munka érkezett. Ünnepélyes lemosásukra szombaton kerül sor a zsűri közreműködésével. Zsűrielnökként mos Závada Pál.

A litera.hu a csillaghegyi strand szaunájában tartja következő felolvasóestjét. Ezúttal Závada Pál regényét olvassa föl Parti Nagy Lajos. (A várható időtartamra tekintettel az

Follinus Anna

FÉNYTÖRÉS

A körénk feszülő hiány
kiszorítja lélegzetünket.
Minden magányos szavam
pocsolyák felszínén lüktet.

A tárgyakból elfogy a megnyugvás –
bármilyen érem is, visszaszúr.
Összeszárad az ég peremén
régóta otthagyt az azúr.

Aki örökké rejtekezett,
egyedül marad a legvégén is.
Csak miután megindul a fénybe,
ereszti a mégha, fogja át a mégis.

érdeklődőket kérjük, egészségügyi igazolást feltétlenül hozzanak magukkal.)

A Csík és a Quimby együttes vízkeresztkor Johann Sebastian Bach kantátaátiratait adja elő, amelyeket a mester Zerkovitz Béla dalaira írt. Szólót énekel Miklósa Erika és Závada Pál.

Körkapcsolás! Január 21-én 18 órakor a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban, az Országos Széchényi Könyvtárban, a Vasúti Étkezőkocsik Országos Szövetségében, a hosszúperesztegi, a nyírbátori és az ábrahámhegyi művelődési házakban egyidejűleg beszélget a házigazdákkal Závada Pál.

Műsorváltás. A Magyar Televízió szokásos szilveszteri szózatát légszűrő miatt ezúttal nem az államfő, hanem Závada Pál olvassa fel.

Az ún. VI. kategóriás színházak – alternatív társulatok, stúdió- és mozgásszínházak –, átlátva, milyen nehézségeket okoz a kulturális irányításnak az ellehetetlenítésüket célzó döntések végrehajtása, jótékony előadásokat

szerveznek megszüntetésük érdekében. Az előadások mindenütt december 32-én kerülnek sorra. Ingyenes tiszteletjegyet csak parlamenti képviselőknek tudnak biztosítani!

A londoni Harrod's Áruház új tulajdonosa, Ibn-el-Matyi tegnap megnyitotta az Alexandra új bevásárlóközpontját. Az ünnepi alkalomból, hatalmas tömeg érdeklődésétől kísérvé, a Való Világ sztárjai dedikálták antológiájukat. A rendőrség vízagyakat is bevetett.

Első közlés (az Irodalmi Újság versrovata)

Szilágyi Ákos

Muzulmán jókli

jalala allah í
jalala allah ó
jalala í allah
jalala ó allah
allah ó jalala
allah ó jelele
allah ó jele le?
le ó allah halenyve
áll allah ó allah agg bár!
ó ha megy allah alló
hova megy allah halló!
hova megy ó mohamegy
ó mohamegy allahovics
halla moha meggy ó í
halló ó szkárosi
hall ó a halló hal ló
allah
lóhalá
ban
jalala

Szilágyi Ákos műelemzése

Hát mit ötlött a költő, de mondjuk inkább: mit költött az ötlő? Vers, eredj, légy kába, parancsolta, légy botrány, botránykő, a kábakő, Közép-Európa multikulturális kába-köve! Szabad-e betörni az Alpokba új időknek dalával, a török vendégmunkás nótájával. Arcal keletnek, felénk, félénk populisták felé. Egy bravúrária, egy gyászének, egy Tamkó-sírató, amely persze úgy mindenkié, minden nációé, hogy valamennyi azonnal kardélre,

mit kard-: jatagánélre és stüszivadászkés-élre hányná a szerzót. Mert mi dolog az, hogy „allah agg” volna, s „jele le”-felé hanyatlik már. Lesz jaj a nyegle rigmusszekcionárnak, ritmusfunkcionárnak, majd nem funkcionál csacska nyelve, ha kitépi, ha elérnek Salzburgig, Klagenfurtig és tovább az EU-ba özönlő félholdas hadak!

De háboroghatnak a tiroli lejtők könyvesboltjaiban olvasgató orosz multik is, szerzőnk nem állta meg, hogy elemi érdeklődésnek álcázott ruszofób ismereteit ne fitogtassa versben is. Bizony, „mohamegy allahovics” lénye ott lebeg az echte szlávokat maga alá temető muzulmán születésszaporulat magzatvizében, magzat-Aranyszarv-öblében.

És persze nemzedéki vallomás is a mű, a hatvanas évek zsibbasztó, de egyben pátyolgató óvodai világából előjön minden gyermek kedvenc mesebácsija, némileg közheyles poétikai megoldással perspektivikus rövidülésben egy törpe kor jelensége. Jön, s már távozik is, távolodik, egyre messzebb tőlünk. „Moha megy”.

